

Pracovní list PŘED představením

Aktivita č.1

Pracovní list Božena Němcová, část 1.

O Boženě Němcové – ANO / NE

Božena Němcová se zasazovala o práva žen i český jazyk. ANO / NE

Rodina Boženy Němcové byla bohatá, proto se mohla věnovat psaní. ANO / NE

Božena Němcová byla známá jen díky své knize Babička. ANO / NE

V dané době bylo běžné, aby se ženy živily psaním. ANO / NE

Doplňovačky:

Božena Němcová se narodila jménem _____ v roce _____.

Její nejznámější kniha je _____ a vychází ze vzpomínek na její _____.

Božena se učila česky, protože chtěla _____.

Její manželství bylo _____ a rodina často trpěla _____.

Výběr z možností – Které tvrzení je správné?

Ve společnosti jakých osobností se pohybovala Božena Němcová?

- a) Arnošt Goldflam, Zdeněk Svěrák, František Ringo Čech
- b) Karel Havlíček Borovský, Karolina Světlá, Jan Neruda
- c) Karel Čapek, Franz Kafka, Jaroslav Hašek

Co znamená „emancipace žen“ v souvislosti s Boženou Němcovou?

- a) Ženy mají pracovat jen doma.
- b) Ženy mohou rozhodovat o svém životě a vzdělávat se.
- c) Ženy musí studovat pouze češtinu.

Jaký byl hlavní důvod, proč si Barbora změnila jméno na Boženu?

- a) Aby se stala slavnou spisovatelkou.
- b) Aby lépe zapadla do německé společnosti.
- c) Aby podpořila český jazyk a národní hnutí.

Otevřené otázky:

Proč byla Božena Němcová vzorem pro mladé ženy?

Jaké obtíže musela překonat, aby mohla psát a učit se česky?

Proč je Božena Němcová stále významnou osobností české historie?

Jak její život a dílo souvisí s emancipací žen a českého jazyka?

Pracovní list – Božena Němcová, část 2.

Božena Němcová se narodila pravděpodobně v roce 1820 jako Barbora ve skromné rodině.

V té době se od dívek očekávalo, že se vdají a budou se starat o domácnost, děti a manžela. Božena to ale chtěla jinak – ráda chodila do školy a přála si, aby ženy mohly rozhodovat samy o svém životě.

Zasloužila se nejen o emancipaci žen, ale i o emancipaci českého jazyka. V první polovině 19.století se u nás hodně mluvilo německy. Barbora si proto změnila jméno na Božena a začala se teprve učit česky, výrazně podporovala český jazyk a Národní hnutí.

Provdala se za Josefa Němce, státního úředníka. Spolu měli čtyři děti, jeden ze synů však zemřel. Manželství nebylo šťastné a rodina měla málo peněz.

Božena se snažila uživit psaním – zapisovala lidové pohádky a příběhy ze svého života i z okolí. Žena-spisovatelka byla v té době velkou výjimkou. Dostávala za svou práci jen velmi málo peněz, a proto rodina často žila v nouzi. Přesto ji už za jejího života mnozí umělci obdivovali a pro mladé ženy byla vzorem.

Patří mezi první české spisovatelky. Její nejznámější dílo je Babička, ve kterém popsala své dětství na venkově se skutečnou babičkou. Mezi další velmi známé prózy patří Divá Bára a V zámku a podzámčí.

Psala až do konce života. Zemřela roku 1862 – nemocná a velmi chudá. Přesto je dodnes jednou z nejdůležitějších osobností české historie. Pomohla uchovat český jazyk a bojovala za práva žen. Tvořila v období národního obrození a pohybovala se ve společnosti osobností a umělců, jako byli Karolina Světlá, Karel Havlíček Borovský, Josef Kajetán Tyl, Jan Neruda či Václav Bolehmír Nebeský.

Aktivita č. 2

.....

Viktorka chodí se svým miminkem ke splavu.

.....

Důstojník Viktorku přes všechny opatření úplně uhrane.

.....

Po čase Viktorku viděli, jak se vrací do lesa u vsi.

.....

Viktorka utíká za důstojníkem, podlehne mu.

.....

Viktorka se radí s babičkou, jak se proti vojákovi bránit, dostane škapulíř.

.....

Za bouřky v lese uhodí do Viktorcky blesk a ona zemře.

.....

Do vesnice, kde bydlí Viktorka, přitáhli vojáci.

.....

Viktorka hodí dítě do vody.

.....

**Viktorku obtěžuje důstojník, přestože si to nepřeje a vyhýbá se mu.
Důstojník s vojáky odchází z vesnice, Viktorka se ztratila, blouzní.**

.....

Viktorka je těhotná.

.....

Aktivita č. 3

Přebal knihy Babička.

Jaká Babička byla?

Jestli leželo na cestě husí peříčko, babička hned na ně ukázala a řekla: „Shýbni se, Barunko!“ Barunka byla mnohdy líná a říkala: „Ale babičko, copak je o jedno píрко?“

Z toho ji babička hned kárala: „Musíš si myslet, holka, sejde se jedno k druhému, bude jich více; a to si pamatuj přísloví: Dobrá hospodyňka má pro píрко přes plot skočit.“

Co babička má?

Mimo tyto věci měla babička v přítruhlíčku dva růžence dotýkané, fábory k čepcům a mezi tím vždy nějaký pamlssek pro děti. Dole v truhle leželo babiččino prádlo a šatstvo. Všechny mezulánky, fěrtochy, kabátky letní, šněrovačky i šátky byly v nejlepším pořádku. Navrchu ležely dva škrobené bílé čepce, vzadu s holubičkou. Děti se v tom nesměly přebírat, ale když měla babička dobrou chvíli, zdvihla kousek po kousku a říkala: „Vidíte, děti, tuhle kanafasku mám už padesát let, tenhle kabátek nosívala vaše prababička, tento fěrtoch je tak starý jako vaše matka a všecko je jako nové. A vy máte šaty hned zmýcené. Ale to je tím, že neznáte, jak drahé jsou peníze! Vidíte, tenhle hedvábný kabátek stál sto rýnských, ale tehdy platily bankocetle.“ A tak pokračovala babička dál, děti poslouchaly tiše, jako by tomu rozuměly.

Babička a chléb

První, co si babička v hospodářství zcela na starost vzala, bylo pečení chleba. Nemohla snést, že služka s božím darem zachází tak beze vši úcty, jako by cihly v ruce měla. Babička než zadělávala kvas, kopistem díž požehnala. I Vilímek, když vešel do kuchyně při pečení chleba, nezapomněl říci: „Pánbůh požehnej!“ Kdekoliv zůstal kousek chleba, i kůrky, které děti nedojedly, strčila babička do kapsáře. Pokud šla okolo vody, hodila je rybám, rozdrobila mravencům, když šla s dětmi, nebo ptákům v lese. Zkrátka nezmařila jediného sousta a vždy napomínala: „Važte si božího daru, bez něho je zle, a kdo si ho neváží, toho Bůh těžce tresce.“

Babička a zvířata

V létě vstávala babička ve čtyři, v zimě v pět hodin. Když se objevila na zápraží, v tom samém okamžiku zakejhly husy v chlívků, svině zachrochtaly, kráva bučela, kury zatřepaly křídly a kočky odkudsi přiběhše otíraly se jí okolo nohou. Psi vyskočili z bud, protáhli se a jedním skokem byli u babičky; kdyby se nechránila, byli by ji zajisté porazili a ošatku se zrnem pro drůbež z rukou vyrazili. Babičku měly všechna zvířátka velmi rády a ona je měla ráda.

Babička, kněžna a vnoučata

Netrvalo dlouho a kněžna byla nahoře. Lehce svezla se z koně, hodila dlouhou sukni přes rámě a vešla do altánku. Babička vstala a uctivě ji vítala.

„To je rodina Proškovíc?“ ptala se kněžna, přehlédnouc tváře dětí.

„Ano, milostivá paní, jest!“ odpověděla babička.

„Tys jistě jejich babička?“

„Jsem, milostivá paní, matka jich matky.“

„Můžeš mít radost, máš zdravá vnoučata. Jestlipak ale, vy děti, také posloucháte svou babičku?“ ptala se kněžna dětí, které z ní oka nespouštěly. Na její otázku ale sklopily oči šeptající: „Posloucháme.“

„No, ujde to s nimi; někdy ovšem ale co dělat, vždyť jsme my také lepší nebyly,“ řekla babička. Kněžna se usmála; když spatřila na lavici košíček jahod, ptala se, kde je děti nasbíraly. Babička hned pobídla Barunku: „Jdi, děvečko, podej milostivé kněžně. Jsou čerstvé, děti je po cestě nasbíraly, snad přijdou milostivé paní k chuti.“

zdroj úryvků:

NĚMCOVÁ, Božena. Babička [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2012. Dostupné z WWW: <<http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/76/44/babicka.pdf>>.